

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Český telekomunikační úřad**, se sídlem Sokolovská 219, Praha 9, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2013, č. j. 7 A 71/2012 - 17,

t a k t o :

- I.** Žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítají.**
- II.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- III.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 10. 1. 2011 se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 11. 2010, č. j. 125 004/2010-603, a ze dne 20. 12. 2010, č. j. 135 157/2010-603. Prvním z žalobou napadených rozhodnutí žalovaný rozhodl ve věci žalobcovy námitky podjatosti vznesené v řízení ve sporu ohledně služby elektronických komunikací mezi žalobcem jakožto navrhovatelem a společností Telefónica Czech Republic, a.s., jako odpůrcem. Druhým žalobou napadeným rozhodnutím pak byl zamítnut žalobcův rozklad a potvrzeno usnesení žalovaného ze dne 20. 9. 2010 o zamítnutí žádosti žalobce o povolení 10 splátek k úhradě správního poplatku ve výši 200 Kč a o zastavení řízení ve sporu ohledně služby elektronických komunikací.

Vzhledem k tomu, že žalobce s podáním žaloby nesplnil poplatkovou povinnost a neučinil tak ani později, vyzval jej Městský soud v Praze usnesením ze dne 26. 4. 2012, č. j. 7 A 8/2012 - 8, k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby. Žalobce posléze podáním ze dne 9. 5. 2012 požádal o osvobození od soudních poplatků, neboť jeho majetkové poměry mu neumožňují soudní poplatek uhradit.

Usnesením ze dne 1. 8. 2012, č. j. 7 A 8/2011 – 12, Městský soud v Praze vyloučil žalobu proti druhému z výše uvedených rozhodnutí žalovaného k samostatnému projednání; řízení o této žalobě je nadále vedeno pod sp. zn. 7 A 71/2012.

Usnesením ze dne 4. 4. 2013, č. j. 7 A 71/2012 - 17, městský soud rozhodl, že se žalobci přiznává částečné osvobození od soudních poplatků v rozsahu 90 % výše poplatku, takže jeho poplatková povinnost spojená s řízením o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 12. 2010, č. j. 135 157/2010-603, činí 200 Kč.

Městský soud uvedl, že žalobce doložil, že nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Dodal, že podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. doznaly s účinností od 1. 1. 2012 změny, a to na základě zákona č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. S odkazem na důvodovou zprávu k návrhu zákona č. 303/2011 Sb. městský soud uvedl, že pravidlem má být nadále pouze částečné osvobození od soudního poplatku, zatímco plné osvobození od soudního poplatku má být povolováno jen výjimečně, pouze ze zvlášť závažných důvodů. Dle městského soudu je tak naplňována regulativní funkce soudních poplatků. Městský soud dodal, že s každým soudním řízením jsou mj. spojeny náklady na straně státu; v krajním případě, pokud by navrhovatel zahrnoval soudy velkým množstvím samoučelných návrhů, jejichž cílem je vedení sporu pro spor sám, by takové zlovolné jednání mohlo vést k omezení či ochromení soudu, který by nemohl plnit svůj prvořadý úkol, jímž je ochrana práv účastníků řízení. Účelem institutu soudních poplatků je, aby si navrhovatel tyto důsledky uvědomil, na vzniklých nákladech se rovněž částečně podílel s tím, že v případě úspěchu jsou mu tyto náklady dle § 60 odst. 1 s. ř. s. zpravidla nahrazeny. Cílem citované úpravy je, aby navrhovatel s vědomím nákladů, které s sebou soudní spor přináší, vedl pouze ty spory, které jsou pro něj významné a v nichž má šanci uspět. V tomto směru městský soud odkázal na příslušnou judikaturu Nejvyššího soudu vážící se k problematice funkcí soudních poplatků.

Městský soud zvážil, že dle svých tvrzení má žalobce čistý měsíční příjem přes 3000 Kč, nedisponuje významnějším majetkem a je invalidním ve třetím stupni. Tyto okolnosti však nelze považovat za zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků a žalobce má povinnost zaplatit soudní poplatek alespoň v symbolické výši, aby pocíťoval odpovědnost spojenou se zahájením a vedením soudního řízení.

Městský soud poukázal na velice vysoké množství a stereotypnost obvyklých sporů vedených žalobcem, přičemž jejich průběh lze bezpečně předvídat. Způsob, jakým žalobce spory vede a jaká je jejich podstata, svědčí o samoučelnosti jeho žalob a kasačních stížností. Smyslem jeho návrhů není ochrana jeho práv, ale samotné vedení sporu, pouhý proces samotný. Zpravidla není dána ani souvislost těchto sporů s osobními životními podmínkami žalobce. Vedení sporů se stalo pro žalobce životní náplní; to však neznamená, že by soud měl žalobci přiznat právo vést takové spory bezplatně, na náklady státu.

Tvrzení o zneužívání práva žalobcem městský soud doložil odkazem na judikaturu Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu v řízeních iniciovaných žalobcem. V usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 – 22, tak Nejvyšší správní soud charakterizoval žalobce jako kverulanta. Dle městského soudu tudíž má regulativní funkce soudních poplatků zvláštní význam právě v případě žalobce; soudní spory má žalobce iniciovat a vést s vědomím povinnosti zaplacení alespoň určité části soudního poplatku. Svou úvahu o povinnosti žalobce nést poplatkovou povinnost v alespoň symbolické rovině ve výši 200 Kč městský soud

pokračování

odůvodnil rovněž odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2012, č. j. 9 Aps 2/2012 – 15.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (stěžovatel) kasační stížností, z níž vyplývá, že považuje závěry městského soudu za nesprávné. Stěžovatel označil několik pochybení městského soudu, jež jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení vydaného rozhodnutí. Městský soud se podle stěžovatele dopustil při svém rozhodování svévole, jeho odůvodnění věci není přiléhavé a dostatečné, dle stěžovatele městský soud svévolně ignoruje platnou právní úpravu na úkor judikatury, která se netýká věci samé, resp. na úkor důvodové zprávy k návrhu zákona. Dle stěžovatele je hrubým zneužitím moci, pokud soud někoho bezdůvodně osočuje z kverulantství, soudem citovaná judikatura Ústavního soudu je lživá a soudní poplatek ve výši 200 Kč nelze považovat za symbolický.

Podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 3. 6. 2013 následně stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, což odůvodnil odkazem na obsah samotné kasační stížnosti i na svou nemajetnost.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), přičemž s ohledem na danou procesní situaci není nutné (viz níže), aby byl stěžovatel v řízení o dané kasační stížnosti zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, který účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, www.nssoud.cz). Tyto závěry se uplatní i v případě kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o pouze částečném osvobození od soudních poplatků – viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2012, č. j. 5 Ans 10/2012 – 26, www.nssoud.cz. Kasační stížnost lze tedy i při absenci uvedených podmínek projednat.

Nejvyšší správní soud proto s ohledem na uvedené zamítl žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, která je za daných okolností bezpředmětná, jakož i návrh na ustanovení zástupce pro dané řízení o kasační stížnosti, které není v tomto řízení nezbytně nutné k ochraně práv stěžovatele.

Zdejší soud také dodává, že i když stěžovatel své kasační námitky nepodřadil pod žádný ze zákonem stanovených důvodů, připadá podle obsahu kasační stížnosti v úvahu kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud v souladu se svou konstantní

judikaturou vychází z toho, že „pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznamitelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS).

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského (městského) soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s. Z dikce tohoto ustanovení především vyplývá, že účastník může být zčásti a zcela výjimečně plně osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Mimo toto ustanovení se dílčím způsobem aplikuje rovněž § 138 o. s. ř., za použití § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Citované ustanovení o. s. ř. rovněž pamatuje na situace, kdy uplatňování nebo bránění práva před soudem nese znaky svévole (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, www.nssoud.cz, či rozsudek ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publikovaný pod č. 2601/2011 Sb. NSS, na který městský soud ve svém usnesení rovněž odkázal).

V případě stěžovatele je nutno konstatovat, že kasační stížností je napadeno rozhodnutí městského soudu, jímž mu bylo přiznáno částečné osvobození od soudního poplatku ve výši 90 %. V této souvislosti je třeba vzít v potaz, jak již uvedl městský soud, že s účinností od 1. 1. 2012 došlo zákonem č. 303/2011 Sb. k úpravě pravomoci správního soudu přiznat osvobození od soudních poplatků obsažené v § 36 odst. 3 s. ř. s. Nyní mají správní soudy podle představ zákonodárce zásadně přiznávat pouze částečné osvobození od soudních poplatků. Úplné osvobození od soudních poplatků je, jak již bylo řečeno, možné přiznat pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů.

Městský soud dle názoru Nejvyššího správního soudu vzal patřičně v potaz i regulativní funkci soudních poplatků. Lze uvést, že ve svém rozsudku ze dne 10. 5. 2012, č. j. 6 As 15/2012 - 15, www.nssoud.cz, zdejší soud odkázal na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého „v této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od něž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) - srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo náleze Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08“. S ohledem na tyto jednotlivé funkce soudních poplatků dochází zdejší soud k závěru, že je důležité nejen chránit zájmy účastníka řízení, který se domáhá svých práv soudní cestou, ale zároveň zajistit, aby si účastník řádně uvědomoval důležitost předmětného řízení a byl si zřetelně vědom okolností, které jeho řízení doprovázejí. Proto při posuzování osvobození od soudních poplatků soud musí kromě majetkové situace žadatele posoudit i procesní postup, jakým účastník dané řízení vede (srov. rozsudek Nejvyššího

pokračování

správního soudu ze dne 6. 8. 2012, č. j. 2 As 113/2012 – 12, www.nssoud.cz). K těmto závěrům ostatně dospěl v kasační stížnosti napadeném usnesení i městský soud.

Ve světle citované právní úpravy a judikatury vzal městský soud v potaz majetkové a osobní poměry stěžovatele a zhodnotil jeho dosavadní procesní aktivity. Přezkoumatelným způsobem poté dospěl k akceptovatelnému závěru o tom, že uvedené poměry nepředstavují závažné důvody, které by pro svoji výjimečnost odůvodňovaly úplné osvobození stěžovatele od platby soudního poplatku, a že za daných okolností je adekvátní osvobození stěžovatele od soudních poplatků ve výši 90 %. K tomu zdejší soud v souladu se svým rozsudkem ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 – 17, www.nssoud.cz, dodává, že „*v otázkách ústředního osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu. Udrželi se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkových okolnostem (zde sociální situaci žadatelky), nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem*“.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud rovněž doplňuje, že závěry městského soudu o tom, že stěžovatele lze označit za kverulanta, nelze považovat za excesivní, ale jsou naopak zcela namístě. Zdejší soud již opakovaně judikoval, že se stěžovatel v jím iniciovaných řízeních dopouští zneužívání práva; tento závěr lze činit právě s ohledem na četnost sporů zahajovaných stěžovatelem, na jejich podstatu a postup stěžovatele v jejich rámci, kdy stěžovatel často nepostupuje s cílem dobrat se meritorního rozhodnutí ve sporné věci. Tyto skutečnosti Nejvyšší správní soud konstatoval např. v rozsudku ze dne 19. 7. 2012, č. j. 3 As 59/2012 – 7, www.nssoud.cz, či v usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 – 22, www.nssoud.cz. Stěžovateli tak zpravidla nejde o úspěšné dovedení řízení do konce, nýbrž o neustálé prodlužování sporů bezbřehými polemikami, o vedení sporu pro spor samotný. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho činnosti známo, že stěžovatel vede mnoho dalších soudních řízení, jeho postupy v těchto řízeních jsou stereotypní a sám stěžovatel ani nebere na vědomí reálný obsah jím napadaných rozhodnutí, když často šablonovitě opakuje tytéž námitky ve vztahu k obsahově odlišným rozhodnutím. Tak je tomu i nyní, kdy stěžovatel např. namítá nesprávnost závěrů městského soudu o tom, že cílem stěžovatele je „samoučelná procesní čistota“. Tato formulace se však v napadeném usnesení vůbec nevyskytuje, přičemž je zdejšímu soudu z jeho činnosti známo, že se objevuje v některých jiných rozhodnutích městského soudu týkajících se stěžovatele.

Závěry zdejšího soudu vyslovené v citovaném usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 – 22, www.nssoud.cz, o tom, že je stěžovatel kverulant, lze ilustrovat např. tím, že v evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni 1. 7. 2013 bezmála 800 spisů, v nichž žalobce vystupuje v pozici stěžovatele, resp. návrhatele, a v nichž brojí převážně proti rozhodnutím městského soudu a Krajského soudu v Českých Budějovicích. Lze proto usuzovat, že tyto soudy jsou obdobně jako zdejší soud zahlceny desítkami až stovkami podání, stížností a žalob stěžovatele. Podobně zahlcen nepřeborným množstvím podání stěžovatele je rovněž Ústavní soud, což lze ilustrovat shora uvedeným usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 3124/10, resp. dalšími stovkami rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech podání stěžovatele.

Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že se městský soud dostatečným způsobem zabýval naplněním podmínek pro osvobození od soudních poplatků a oprávněně dospěl k závěru, že za dané situace je zcela namístě po stěžovateli požadovat alespoň částečnou úhradu soudního poplatku. Nemajetnost nemůže být bez dalšího důvodem, aby se nemajetná osoba mohla volně a bez jakýchkoliv omezení realizovat v podávání četných podání k soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, publikovaný pod č. 2601/2011 Sb. NSS, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2012,

č. j. 5 Ans 10/2012 – 26, www.nssoud.cz). Zdejší soud také dodává, že na uvedených závěrech nemůže nic změnit ani do značné míry nesrozumitelná argumentace stěžovatele, provázená expresivními výrazy, kterou lze jen velmi těžko myšlenkově uchopit, natož se s ní podrobně logicky vypořádat.

Nejvyšší správní soud dospěl z výše uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů důvodně vynaložených, z obsahu soudního spisu však plyne, že mu žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. července 2013

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu